

62015CJ0268

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. lapkričio 15 d. (*1)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Pagrindinis laisvės — SESV 49, 56 ir 63 straipsniai — Situacija, kurios visi elementai susiję su viena valstybe nare — Valstybės narės deliktinis atsakomybė už privatiems asmenims padarytą žalą dėl Sąjungos teisės pažeidimo, priskirtiną nacionalinės teisės aktų leidėjui ir nacionaliniams teismams“

Byloje C-268/15

dėl cour d’appel de Bruxelles (Belgija) 2015 m. balandžio 24 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2015 m. birželio 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Fernand Ullens de Schooten

prieš

État belge

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, kolegijai pirmininkai R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, M. Berger, A. Prechal ir E. Regan, teisėjai A. Rosas, C. Toader, M. Safjan (pranešėjas), D. Šváby, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund ir C. Vajda,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinį proceso dalį ir įvykus 2016 m. gegužės 24 d. posėdžiui,

išnagrinąjįs pastabas, pateiktas:

—

F. Ullens de Schooten, atstovaujamo advokatė E. Cusas, J. Derenne, M. Lagrue ir N. Pourbaix,

—

Belgijos vyriausybės, atstovaujamos J.-C. Halleux, C. Pochet ir S. Vanrie, padedamą advokatą L. Grauer, R. Jafferli ir R. van Melsen,

—

Europos Komisijos, atstovaujamos J.-P. Keppenne ir W. Mölls,

susipažinęs su 2016 m. birželio 14 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima š?

Sprendim?

1

Prašymas priimti prejudicin? sprendim? pateiktas d?l SESV 49, 56 ir 63 straipsni?, ESS 4 straipsnio 3 dalies ir veiksmingumo bei S?jungos teis?s viršenyb?s princip? išaiškinimo.

2

Šis prašymas pateiktas nagrin?jant Fernand Ullens de Schooten ir Belgijos valstyb?s gin?? d?l pastarajai pareikšto ieškinio d?l deliktin?s atsakomyb?s motyvuojuant tuo, kad Belgijos teis?s akt? leidimo ir teismin?s institucijos pažeid? S?jungos teis?.

Teisinis pagrindas

Belgijos teis?

Karaliaus nutarimas Nr. 143

3

1982 m. gruodžio 30 d. Karaliaus nutarimo Nr. 143, kuriame nustatytos s?lygos, kurias turi atitikti laboratorijos, kad klinikin?s biologijos paslaugoms gal?t? b?ti taikomas sveikatos draudimas (L'arrêté royal no 143, du 30 décembre 1982, fixant les conditions auxquelles les laboratoires doivent répondre en vue de l'intervention de l'assurance maladie pour les prestations de biologie clinique; Moniteur belge, 1983 m. sausio 12 d.), su pakeitimais, padarytais 1988 m. gruodžio 30 d. Programinio ?statymo (Moniteur belge, 1989 m. sausio 5 d.) 17 straipsniu (toliau – Karaliaus nutarimas Nr. 143), 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog tam, kad klinikin?s biologijos laboratorijos b?t? patvirtintos visuomen?s sveikatos ministro ir gal?t? naudotis Institut national d'assurance maladie-invalidité (Socialinio draudimo ligoni? kasa; toliau –INAMI) išmokomis, jas turi valdyti asmenys, turintys leidim? teikti klinikin?s biologijos paslaugas, t. y. gydytojai, vaistininkai arba chemijos mokslus baig? asmenys.

Civilinis kodeksas

4

Civilinio kodekso 2262bis straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Asmenini? ieškini? senaties terminas yra dešimt met?.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, vis? ieškini? d?l žalos atlyginimo, grindžiam? deliktine atsakomybe, senaties terminas yra penkeri metai nuo tos dienos, kai asmuo, kuriam padaryta žala, sužinojo apie žal? ar jos padid?jim? ir atsakingo asmens tapatyb?.

Bet kuriuo atveju antroje pastraipoje numatyt? ieškini? senaties terminas yra dvidešimt met? nuo tos dienos, kai ?vyko žal? suk?l?s ?vykis.“

Konsoliduotas ?statymas d?l valstyb?s finans? administravimo

5

Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 1991 m. liepos 17 d. Konsoliduoto Statymo dėl valstybės finansų administravimo (lois coordonnées sur la comptabilité de l'État; Moniteur belge, 1991 m. rugpjūtio 21 d.) 100 straipsnyje buvo numatyta:

„Senaties terminas sueina ir visiškai išnyksta valstybei, nepažeidžiant taisyklių, kylančių iš Statymo, kitų teisės aktų ar susitarimų nuostatų, apribojimų:

1°

reikalavimams, kurie pagal Statymą ar kitų teisės aktų nuostatas nebuvo pateikti per penkerių metų laikotarpį, skaičiuojamą nuo to biudžetinių metų, kuriais jie atsirado, sausio 1 d.;

<...>“

6

Šio Statymo 101 straipsnis buvo suformuluotas taip:

„Senaties terminas nutraukiamas antstolio procesiniu dokumentu, taip pat skolių pripažinimas valstybei.

Pareiškus teisme ieškinį, senaties terminas sustabdomas iki galutinio sprendimo paskelbimo.“

Statymas dėl Federacinės valstybės biudžeto organizavimo ir finansų administravimo

7

Pagal 2003 m. gegužės 22 d. Statymo dėl Federacinės valstybės biudžeto organizavimo ir finansų administravimo (loi portant organisation du budget et de la comptabilité de l'État fédéral; Moniteur belge, 2003 m. liepos 3 d.) 131 straipsnio antrą pastraipą:

„1991 m. liepos 17 d. Karaliaus nutarimo dėl Statymo dėl valstybės finansų administravimo konsolidavimo 100 straipsnio pirma pastraipa lieka taikytina federacinės valstybės skoliniamissipareigojimams, atsiradusiems prieš įsigaliojant šiam Statymui.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

8

F. Ullens de Schooten valdė klinikinės biologijos laboratoriją BIORIM; 2000 m. lapkričio 3 d. paskelbtas jos bankrotas.

9

Po to, kai buvo pateiktas skundas Europos Komisijai, ši institucija 1985 m. birželio 20 d. Teisingumo Teisme pareiškė ieškinį; juo siekta, kad būtų pripažinta, jog Belgijos Karalystė nevykdė jai pagal EB sutarties 52 straipsnį (dabar – EB 43 straipsnis) tenkančiųsipareigojimų, nes neleido taikyti socialinio draudimo kompensacijų klinikinės biologijos paslaugoms, teikiamoms laboratorijose, valdomose privatinės teisės reglamentuojamo juridinio asmens, kurio visi nariai, akcininkai ir valdytojai nėra fiziniai asmenys, turintys teisę atlikti medicinos tyrimus.

10

1987 m. vasario 12 d. Sprendimu Komisija / Belgija (221/85, EU:C:1987:81) Teisingumo Teismas

atmet? š? ieškin?. Konkre?iai d?l ?sisteigimo laisv?s jis konstatavo, kad jeigu yra laikomasi vienodo vertinimo, kiekviena valstyb? nar?, šioje srityje nesant Bendrijos taisykli?, savo teritorijoje gali laisvai reglamentuoti klinikin?s biologijos paslaugas teikian?i? laboratorij? veikl?. Be to, Teisingumo Teismas nusprend?, kad nagrin?jama Belgijos teis?s aktais gydytojams ar vaistininkams, kit? valstybi? nari? pilie?iams, nekliudoma ?sisteigti Belgijoje ir joje valdyti klinikini? tyrim? laboratorij?, kuriai taikomos socialinio draudimo kompensacijos. Remdamasis tuo Teisingumo Teismas padar? išvad?, kad tai yra ir Belgijos, ir kit? valstybi? nari? pilie?iams vienodai taikomi teis?s aktai, kuri? turinys ir tikslai neleidžia daryti išvados, jog jie priimti diskriminaciniais tikslais ar turi tokio pob?džio poveik?.

11

1989 m. d?l laboratorijos BIORIM buvo atliktas tyrimas baudžiamojoje byloje, ?ariant suk?iavim? mokes?i? srityje. Užbaigus š? tyrim? F. Ullens de Schooten buvo teisiamas, be kita ko, už siek? nusl?pti neteis?t? laboratorijos valdym? pažeidžiant Karaliaus nutarimo Nr. 143 3 straipsn?.

12

1998 m. spalio 30 d. sprendimu Tribunal de première instance de Bruxelles (Briuselio pirmosios instancijos teismas, Belgija) nuteis? F. Ullens de Schooten penkeri? met? laisv?s at?mimo bausme ir skyr? baud?. Šis teismas taip pat patenkino savidraudos ?moni?, kurios buvo civilinio proceso šalys, prašymus ir ?pareigojo F. Ullens de Schooten preliminariai sumok?ti joms 1 EUR.

13

Teismas atmet? F. Ullens de Schooten argument?, kad Karaliaus nutarimo Nr. 143 3 straipsnis negaliojo aplinkybi?, d?l kuri? jam buvo iškelta baudžiamoji byla, klostymosi laikotarpiu.

14

T? sprendim? Cour d'appel de Bruxelles (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija) panaikino 2000 m. rugs?jo 7 d. sprendimu. Ta?iau tas teismas už tas pa?ias veikas skyr? F. Ullens de Schooten penkeri? met? laisv?s at?mimo bausm?, taip pat sustabd? bausm?s dalies, viršijan?ios ketverius metus, vykdym?, ir skyr? baud?. Civilinio proceso šali? reikalavimai pripažinti nepriimtinais arba nepagr?stais.

15

Iš prašymo priimti prejudicin? sprendim? matyti, kad tame sprendime „pašalinta bet kokia nuoroda“ ? Karaliaus nutarimo Nr. 143 3 straipsnio pažeidim?, kiek tai susij? su faktais iki jo ?sigaliojimo. D?l fakt? po šios nuostatos ?sigaliojimo Cour d'appel de Bruxelles atmet? F. Ullens de Schooten kaltinim? d?l šios nuostatos neatitikties S?jungos teisei, ta?iau atsisak? pateikti Teisingumo Teismui prejudicin? klausim?.

16

2001 m. vasario 14 d. sprendimu Cour de cassation (Kasacinis teismas, Belgija) atmet? kasacinius skundus d?l Cour d'appel de Bruxelles paskelbto nuosprendžio, patenkino civilini? proceso šali? kasacinius skundus ir gr?žino byl? Cour d'appel de Mons (Monso apeliacinis teismas, Belgija).

17

2005 m. lapkri?io 23 d. sprendimu Cour d'appel de Mons pripažino šeši? savidraudos ?moni? F.

Ullens de Schooten pateikt? mok?jimo reikalavim? iš dalies pagr?stu d?l sum?, kurios buvo nepagr?stai išmok?tos BIORIM nuo 1989 m. rugpj??io 1 d. iki 1992 m. balandžio 16 d.

18

Tas teismas atmet? F. Ullens de Schooten argument?, susijus? su Karaliaus nutarimo Nr. 143 3 straipsnio neatitiktimi S?jungos teisei. Manydamas, kad 2000 m. rugs?jo 7 d. Cour d'appel de Bruxelles sprendimas ?gijo res judicata gali?, Cour d'appel de Mons ?pareigojo F. Ullens de Schooten preliminariai sumok?ti min?toms savidraudos ?mon?ms 1 EUR, o ši? savidraudos ?moni? papraš? perskai?iuoti patirt? žal?, kiek ji susijusi su mok?jimais, atliktais po Karaliaus nutarimo Nr. 143 3 straipsnio ?sigaliojimo.

19

Nagrin?damas kasacinius skundus d?l min?to sprendimo Cour de cassation 2006 m. birželio 14 d. sprendimu juos atmet?.

20

Lygiagre?iai tam teismo procesui, susijusiam su F. Ullens de Schooten atsakomybe, Klinikini? tyrim? komisija 1999 m. kovo 18 d. sprendimu sustabd? laboratorijos BIORIM patvirtinimo galiojim? dvylikai m?nesi?.

21

1999 m. liepos 9 d. ?sakymu visuomen?s sveikatos ministras atmet? d?l min?to sprendimo paduot? administracin? skund?.

22

2000 m. birželio 8 d. sprendimu Klinikin?s biologijos komisija prat?s? patvirtinimo galiojimo sustabdym? dar dvylikai m?nesi?.

23

2000 m. liepos 24 d. ?sakymu visuomen?s sveikatos ministras atmet? d?l to naujo sprendimo paduot? administracin? skund?.

24

Nagrin?dama du ieškinius d?l min?t? ministro ?sakym? panaikinimo Conseil d'État (Valstyb?s Taryba, Belgija) pateik? Cour constitutionnelle (Konstitucinis Teismas, Belgija) prejudicin? klausim? d?l Karaliaus nutarimo Nr. 143 3 straipsnio atitikties Konstitucijai.

25

Tuo pat metu nagrin?dama skund?, kur? pateik? F. Ullens de Schooten, Komisija 2002 m. liepos 17 d. pateik? Belgijos Karalystei pagr?st? nuomon?, kurioje teig?, kad Karaliaus nutarimo Nr. 143 3 straipsnis prieštarauja EB 43 straipsniui.

26

Belgijos valstybei iš dalies pakeitus Karaliaus nutarimo Nr. 143 3 straipsn?, Komisija nusprend? nesiimti tolesni? veiksm?.

27

2007 m. gruodžio 19 d. Sprendimu Nr. 160/2007 Cour constitutionnelle nusprendė, kad ši prieš pakeitimą buvusios redakcijos nuostata atitiko Konstituciją.

28

Be to, Cour constitutionnelle konstatavo: kadangi laboratorijos BIORIM teisiniai santykiai „visiškai priskirtini valstybės narės vidaus sričiai“, ši laboratorija negali remtis EB 43, 49 ir 56 straipsniais.

29

Taigi Conseil d'État 2008 m. rugsėjo 10 d. ir gruodžio 22 d. sprendimais atmetė ieškinius.

30

2006 m. gruodžio 14 d. ir 2007 m. rugpjūčio 21 d. pareiškimais F. Ullens de Schooten pareiškė ieškinį Europos Žmogaus Teisių Teisme, kuriuo prašė pripažinti, kad Belgijos valstybė pažeidė 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytą Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvų apsaugos konvenciją.

31

2011 m. rugsėjo 20 d. Sprendimu Ullens de Schooten ir Rezabek prieš Belgiją (CE:ECHR:2011:0920JUD000398907) Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, kad minėtos konvencijos 6 straipsnio 1 dalis nebuvo pažeista.

32

2007 m. liepos 17 d. F. Ullens de Schooten kreipėsi į Tribunal de première instance de Bruxelles su ieškiniu Belgijos valstybei, juo siekė užtikrinti, pirma, visas 2005 m. lapkričio 23 d. Cour d'appel de Mons nuosprendžio finansines pasekmes, antra, visas galimą nuosprendžį, priimtą dėl jo BIORIM laboratorijos ar ankstesnio jos valdytojo prašymu, pasekmes ir, trečia, visas mokesčius bylose dėl jo priimto nuosprendžio pasekmes.

33

Tuo ieškiniu F. Ullens de Schooten taip pat prašė priteisti iš Belgijos valstybės 500000 EUR neturtiną žalą, preliminarią 34500000 EUR sumą dėl to, kad jis negalėjo eksploatuoti BIORIM laboratorijos, ir preliminarią 1 EUR sumą už advokato honorarus ir išlaidas.

34

Jeigu Tribunal de première instance de Bruxelles abejotų dėl Sąjungos teisės taikymo šioje byloje, F. Ullens de Schooten jo prašė pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą.

35

2009 m. birželio 19 d. sprendimu Tribunal de première instance de Bruxelles pripažino šio sprendimo 33 punkte nurodytą ieškinį nepriimtinu, nes baigėsi jo pateikimo terminas.

36

F. Ullens de Schooten apskundė tokį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą

pateikusiam teismui; šiam kilo abejoni? d?l S?jungos teis?s ai?kinimo ir taikymo nagrin?jamu atveju.

37

Šiomis aplinkyb?mis Cour d'appel de Bruxelles nusprend? sustabdyti bylos nagrin?jim? ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1.

Ar pagal S?jungos teis?, vis? pirma veiksmingumo princip?, reikalaujama, kad tam tikromis <...> aplinkyb?mis nacionalin?je teis?je taikomas senaties terminas, kaip antai [numatytas] Konsoliduoto ?statymo d?l valstyb?s finans? administravimo 100 straipsnyje, taikomas asmens pateiktam prašymui, nukreiptam prieš Belgijos valstyb?, atlyginti žal? d?l teis?s akt? leid?jo padaryto EB 43 straipsnio pažeidimo, b?t? pradedamas skai?iuoti tik nuo momento, kai šis pažeidimas buvo nustatytas, ar a contrario šiomis aplinkyb?mis veiksmingumo principo laikymasis pakankamai užtikrinamas asmeniui palikta galimybe nutraukti senaties eig? pateikiant antstolio procesin? dokument??

2.

Ar EB 43, 49 ir 56 straipsnius ir s?vok? „išimtinai vidaus situacija“, kuri gali apriboti galimyb? asmenims remtis šiomis nuostatomis nacionaliniame teisme nagrin?jant byl?, reikia ai?kinti kaip draudžian?ius taikyti S?jungos teis? byloje tarp Belgijos pilie?io ir Belgijos valstyb?s, kuria siekiama žalos, patirtos d?l tariamo S?jungos teis?s pažeidimo, kuris buvo padarytas priimant ir paliekant galioti tokio tipo Belgijos teis?s akto nuostat?, kokia yra Karaliaus nutarimo Nr. 143 3 straipsnis, vienodai taikomas tiek Belgijos, tiek kit? valstybi? nari? pilie?iams, atlyginimo?

3.

Ar S?jungos teis?s viršenyb?s princip? ir ESS 4 straipsnio 3 dal? reikia ai?kinti kaip draudžian?ius netaikyti res judicata galios taisykl?s, kai reikia perži?r?ti arba panaikinti ?siteis?jus? teismo sprendim?, kuris, paaišk?ja, prieštarauja S?jungos teisei, ta?iau, priešingai, kaip leidžian?ius netaikyti nacionalin?s res judicata galios taisykl?s, kai pagal j? ir vadovaujantis šiuo ?siteis?jusi, ta?iau S?jungos teisei prieštaraujan?iu teismo sprendimu, tur?t? b?ti priimtas kitas teismo sprendimas, kuriuo b?t? toliau t?siamas pirmuoju teismo sprendimu padarytas S?jungos teis?s pažeidimas?

4.

Ar Teisingumo Teismas gal?t? patvirtinti, kad pagal [1963 m. kovo 27 d. Sprendim? Da Costa ir kt. (28/62–30/62, EU:C:1963:6) ir 1982 m. spalio 6 d. Sprendim? Cilfit ir kt. (283/81, EU:C:1982:335)] klausimas, ar res judicata galios taisykl? tur?t? b?ti netaikoma ?siteis?jusiam teismo sprendimui, kuris prieštarauja [S?jungos] teisei, kai nagrin?jamas prašymas perži?r?ti arba panaikinti š? sprendim?, n?ra materialiai tapatus klausimui, ar res judicata galios taisykl? neprieštarauja [S?jungos] teisei prašymo priimti (nauj?) sprendim?, kuriuo b?t? toliau t?siamas [S?jungos] teis?s pažeidimas, nagrin?jimo procese taip, kad galutin? sprendim? priiman?iam teismui negali b?ti netaikoma pareiga pateikti prejudicin? klausim??“

D?l prejudicini? klausim?

D?l Teisingumo Teismo jurisdikcijos

38

Belgijos vyriausybė tvirtina, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos spręsti dėl šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nes pagrindinis byla susijusi su visiškai vidaus situacija, nepriskirtina prie Sąjungos teisės taikymo srities.

39

Vis dėlto reikia pažymėti, kad savo klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti ar valstybės deliktinė atsakomybė už privatiems asmenims dėl Sąjungos teisės pažeidimo tariamai padarytą žalą gali būti ginājama byloje, kurios elementai susiję su viena valstybe nare.

40

Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusį teismų praktiką, vykstant prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrai pagal SESV 267 straipsnį, Teisingumo Teismas gali Sąjungos teisę aiškinti tik neviršydamas jam suteiktą galiojimą (žr. 2014 m. kovo 27 d. Sprendimo Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, 27 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

41

Valstybės deliktinės atsakomybės už Sąjungos teisės pažeidimais privatiems asmenims padarytą žalą principas neatsiejamas nuo Sąjungos teisinės sistemos. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nukentėję privatūs asmenys turi teisę į žalos atlyginimą, jei įvykdytos trys sąlygos: pažeista Sąjungos teisės norma siekiama suteikti jiems teisių, jos pažeidimas yra pakankamai rimtas ir yra tiesioginis priežastinis ryšys tarp to pažeidimo ir asmenų patirtos žalos (šiuo klausimu žr. 1991 m. lapkričio 19 d. Sprendimo Francovich ir kt., C-6/90 ir C-9/90, EU:C:1991:428, 35 punktą ir 1996 m. kovo 5 d. Sprendimo Brasserie du pêcheur ir Factortame, C-46/93 ir C-48/93, EU:C:1996:79, 31 ir 51 punktus).

42

Valstybės narės deliktinei atsakomybei už Sąjungos teisės nuostatų pažeidžiančiu galutinės instancijos teismo sprendimu padarytą žalą taikytinos tos pačios sąlygos (žr. 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, 52 punktą ir 2016 m. liepos 28 d. Sprendimo Tomášová, C-168/15, EU:C:2016:602, 23 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

43

Tad šis valstybės deliktinės atsakomybės principas priskirtinas Teisingumo Teismo aiškinimo jurisdikcijai.

44

Šiomis sąlygomis Teisingumo Teismas turi jurisdikciją nagrinėti šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

Dėl antrojo klausimo

45

Savo antruoju klausimu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad valstybės

narų deliktinių atsakomybės režimas už žalą, padarytą dėl šios teisės pažeidimo, taikytinas esant privatiems asmenims dėl nurodomo SESV 49, 56 ar 63 straipsniuose numatytos pagrindinės laisvės pažeidimo nacionalinės teisės aktu, vienodai taikomu šios valstybės ir kitų valstybių narių piliečiams byloje, kurios visi elementai susiję su šia viena valstybe nare, tariamai padarytai žalai.

46

Norint atsakyti į antrąjį klausimą visų pirma reikia pažymėti, kaip priminta šio sprendimo 41 punkte, kad valstybės deliktinė atsakomybė už privatiems asmenims dėl Sąjungos teisės pažeidimo padarytą žalą turėtų kilti tik kai tam tikra Sąjungos teisės nuostata siekiama suteikti teisių šiems privatiems asmenims. Todėl būtina nustatyti, ar privačiam asmeniui, kurio padėtis tokia pat kaip F. Ullens de Schooten, kyla teisių iš atitinkamų ESV sutarties nuostatų.

47

Reikia priminti, kad ESV sutarties nuostatos dėl įsisteigimo laisvės, laisvo paslaugų teikimo ir laisvo kapitalo judėjimo netaikomos situacijai, jeigu visi jos elementai susiję tik su viena valstybe nare (šiuo klausimu žr. 2014 m. kovo 20 d. Sprendimo Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, C-139/12, EU:C:2014:174, 42 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką ir 2016 m. birželio 30 d. Sprendimo Admiral Casinos & Entertainment, C-464/15, EU:C:2016:500, 21 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

48

Kaip matyti tiek iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, tiek iš šio sprendimo 27 ir 28 punktuose nurodyto 2007 m. gruodžio 19 d. Belgijos Cour constitutionnelle sprendimo Nr. 160/2007, visi pagrindinės bylos elementai susiję tik su Belgijos valstybės vidaus situacija. Iš tiesų F. Ullens de Schooten, Belgijos pilietis, kuris valdė klinikinės biologijos laboratoriją, esančią Belgijos teritorijoje, prašo, kad Belgijos valstybė atlygintų žalą, kurią jis teigia patyręs dėl tariamos šio sprendimo 3 punkte nurodyto Belgijos teisės akto neatitikties Sąjungos teisei.

49

Dėl fakto, kad Teisingumo Teismas 1987 m. vasario 12 d. Sprendime Komisija / Belgija (221/85, EU:C:1987:81), susijusiam su Komisijos pareikštu ieškiniu dėl įsipareigojimų nevykdymo, vertino, kaip Belgijos Karalystė laikąsi vienos iš EEB sutartyje numatytų pagrindinių laisvių, pažymėdama, kad vien tai neturėtų leisti manyti, kad šia laisve privatus asmuo gali remtis byloje, kaip antai nagrinėjamoje pagrindinėje byloje, kurios visi elementai susiję su viena valstybe nare. Iš tiesų, nors dėl įsipareigojimų nevykdymo pareikštas ieškinys reiškia, kad Teisingumo Teismas turi patikrinti ar Komisijos ginijama nacionalinė priemonė bendrąja prasme gali atgrasyti kitų valstybių narių, kiek subjektus naudotis nagrinėjama laisve, vis dėlto Teisingumo Teismo užduotis vykstant prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrai yra padėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui spręsti konkrečią jo nagrinjamą bylą, o tai suponuoja, kad turi būti nustatyta, jog ši laisvė taikytina šiam ginčui.

50

Žinoma, Teisingumo Teismas laiką priimtinais prašymus priimti prejudicinį sprendimą, susijusius su Sutarties nuostatų, kuriose įtvirtintos pagrindinės laisvės, aiškinimu, nors visi pagrindinės bylos elementai buvo susiję tik su viena valstybe nare, motyvuodamas tuo, kad negalima atmesti to, kad kitose valstybėse narėse įsisteigę piliečiai buvo ar būtų suinteresuoti pasinaudoti šiomis laisvėmis tam, kad galėtų vykdyti veiklą valstybės narėse, kuri priėmė nagrinjamus nacionalinės teisės aktus, teritorijoje, todėl šie teisės aktai, vienodai taikomi tiek tos valstybės piliečiams, tiek kitų

valstybi? nari? pilie?iams, gali daryti poveik?, kuris n?ra susij?s tik su šia valstybe nare (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2010 m. birželio 1 d. Sprendimo Blanco Pérez ir Chao Gómez, C?570/07 ir C?571/07, EU:C:2010:300, 40 punkt?; 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo Citroën Belux, C?265/12, EU:C:2013:498, 33 punkt? ir 2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimo Venturini ir kt., C?159/12 – C?161/12, EU:C:2013:791, 25 ir 26 punktus).

51

Be to, Teisingumo Teismas yra nurod?s, kad kai prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas ? j? kreipiasi vykstant procesui d?l nuostat?, taikytin? ne tik tos valstyb?s pilie?iams, bet ir kit? valstybi? nari? pilie?iams, panaikinimo, sprendimas, kur? šis teismas priims Teisingumo Teismui pri?mus prejudicin? sprendim?, tur?s poveik? ir pastariesiems pilie?iams, o tai pateisina jo atsakym? ? jam pateiktus klausimus, atsižvelgiant ? Sutarties nuostatas, susijusias su pagrindin?mis laisv?mis, nepaisant to, kad visi pagrindin?s bylos elementai susij? tik su viena valstybe nare (šiuo klausimu žr. 2013 m. geguž?s 8 d. Sprendimo Libert ir kt., C?197/11 ir C?203/11, EU:C:2013:288, 35 punkt?).

52

Be to, reikia priminti, kad SESV 49, 56 ar 63 straipsniuose numatyt? pagrindini? laisvi? aiškinimas gali b?ti reikšmingas byloje, kurioje visi elementai susij? tik su viena valstybe nare, jei nacionalin? teis? ?pareigoja prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikus? teism? valstyb?s nar?s, kuriai šis teismas priklauso, pilie?iams suteikti tokias pa?ias teises, kokias pagal S?jungos teis? turi kitos valstyb?s nar?s pilietis, esant tokiai pa?iai situacijai (šiuo klausimu žr. 2000 m. gruodžio 5 d. Sprendimo Guimont, C?448/98, EU:C:2000:663, 23 punkt?; 2012 m. birželio 21 d. Sprendimo Susisalo ir kt., C?84/11, EU:C:2012:374, 20 punkt? ir 2013 m. vasario 21 d. Sprendimo Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia ir kt., C?111/12, EU:C:2013:100, 35 punkt?).

53

Taip yra ir tuo atveju, kai, nors pagrindin?s bylos faktin?ms aplinkyb?ms S?jungos teis? tiesiogiai netaikoma, jos nuostatas leidžia taikyti nacionalin?s teis?s aktai, pagal kuriuos sprendim? d?l visiškai su vidaus klausimais susijusi? situacij? klausimu laikomasi S?jungos teis?je ?tvirtinto požirio (šiuo klausimu žr. 1990 m. spalio 18 d. Sprendimo Dzodzi, C?297/88 ir C?197/89, EU:C:1990:360, 36, 37 ir 41 punktus; 1997 m. liepos 17 d. Sprendimo Leur-Bloem, C?28/95, EU:C:1997:369, 27 ir 32 punktus ir 2013 m. kovo 14 d. Sprendimo Allianz Hungária Biztosító ir kt., C?32/11, EU:C:2013:160, 20 punkt?).

54

Vis d?lto šio sprendimo 50–53 punktuose nurodytais atvejais Teisingumo Teismas, ? kur? kreip?si nacionalinis teismas esant situacijai, kai visi elementai susij? tik su viena valstybe nare, negali, šiam teismui nurodžius tik tai, kad nagrin?jami nacionalin?s teis?s aktai vienodai taikomi tiek nagrin?jamos valstyb?s nar?s, tiek kit? valstybi? nari? pilie?iams, manyti, kad prašymas priimti prejudicin? sprendim? d?l ESV sutarties nuostat?, susijusi? su pagrindin?mis laisv?mis, išaiškinimo jam yra reikalingas nagrin?jamai bylai išspr?sti. Iš ties? konkret?s elementai, leidžiantys nustatyti ryš? tarp gin?o dalyko ar aplinkybi?, kuri? visi elementai susij? tik su nagrin?jama valstybe nare, ir SESV 49, 56 ar 63 straipsni?, turi išplaukti iš prašymo priimti prejudicin? sprendim?.

55

Tod?l, esant tokiai situacijai, kaip nagrin?jamoji pagrindin?je byloje, kurios visi elementai susij? tik

su viena valstybe nare, prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas turi nurodyti Teisingumo Teismui, kaip to reikalaujama Teisingumo Teismo proced?ros reglamento 94 straipsnyje, kod?l, nepaisant visiškai vidinio pob?džio, jo nagrin?jamas gin?as turi s?saj? su S?jungos teis?s nuostatomis, susijusiomis su pagrindin?mis laisv?mis, d?l kurios prašomas prejudicinis išaiškinimas tampa b?tinas šiai bylai išnagrin?ti.

56

Iš prašymo priimti prejudicin? sprendim? nematyti, kad pagrindin?je byloje nacionalin? teis? pareigoja prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikus? teism? leisti Belgijos pilie?iui pasinaudoti tomis pa?iomis teis?mis, kuriomis kitos valstyb?s nar?s pilietis naudojasi pagal S?jungos teis? esant tokiai pa?iai situacijai, arba kad šios teis?s nuostatos tapo taikytinos pagal Belgijos teis?s aktus, kurie sprendim?, priimt? d?l situacij?, kuri? visi elementai susij? tik su Belgijos valstybe, klausimu atitikt? S?jungos teis?je ?tvirtint? poži?r?.

57

Šiuo atveju prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas klausia Teisingumo Teismo, ar nagrin?jant ieškin? d?l deliktin?s atsakomyb?s, pareikšt? valstybei narei d?l tariamo S?jungos teis?s pažeidimo, šios valstyb?s nar?s pilietis gali remtis teis?mis pagal SESV 49, 56 ar 63 straipsnius, nors nagrin?jamoje byloje n?ra jokio s?sajos su šiomis nuostatomis elemento. Ta?iau, kadangi pagrindin?s bylos aplinkyb?s neturi joki? tokio pob?džio element?, šios nuostatos, kuriomis siekiama saugoti asmenis, veiksmingai besinaudojan?ius pagrindin?mis laisv?mis, negali suteikti teisi? F. Ullens de Schooten, tod?l S?jungos teis? negali b?ti atitinkamos valstyb?s nar?s deliktin?s atsakomyb?s pagrindas.

58

Atsižvelgiant ? visa tai, kas išd?styta, ? antr?j? klausim? reikia atsakyti, kad S?jungos teis? turi b?ti aiškinama taip, kad valstyb?s nar?s deliktin?s atsakomyb?s režimas už žal?, padaryt? d?l šios teis?s pažeidimo, netaikytinas esant privatiems asmenims d?l nurodomo SESV 49, 56 ar 63 straipsniuose numatytos pagrindin?s laisv?s pažeidimo nacionalin?s teis?s aktu, vienodai taikomu šios valstyb?s ir kit? valstybi? nari? pilie?iams, tariamai padarytai žalai, jei, esant situacijai, kurios visi elementai susij? su viena valstybe nare, n?ra jokio ryšio tarp pagrindin?s bylos dalyko ar aplinkybi? ir ši? straipsni?.

D?l pirmojo, tre?iojo ir ketvirtojo klausim?

59

Kadangi pirmasis, tre?iasis ir ketvirtasis klausimai grindžiami klaidinga prielaida, kad S?jungos teis? gali pagr?sti atitinkamos valstyb?s nar?s deliktin? atsakomyb? byloje, kaip antai nagrin?jamoje pagrindin?je byloje, ? juos nereikia atsakyti.

D?l bylin?jimosi išlaid?

60

Kadangi šis procesas pagrindin?s bylos šalims yra vienas iš etap? prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusio teismo nagrin?jamoje byloje, bylin?jimosi išlaid? klausim? turi spr?sti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastab? pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyr? min?tos šalys, n?ra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad valstybės narės deliktinės atsakomybės režimas už žalą, padarytą dėl šios teisės pažeidimo, netaikytinas esant privatiems asmenims dėl nurodomo SESV 49, 56 ar 63 straipsniuose numatytos pagrindinės laisvės pažeidimo nacionalinės teisės aktu, vienodai taikomu šios valstybės ir kitų valstybių narių piliečiams, tariamai padarytai žalai, jei, esant situacijai, kurios visi elementai susiję su viena valstybe nare, nėra jokio ryšio tarp pagrindinės bylos dalyko ar aplinkybių ir šių straipsnių.

Parašai.

(*1) Proceso kalba: prancūzų.